

“ผู้ไถ่” ฉบับรายงานสถานการณ์

เพื่อนำเสนอข่าวสารด้านสิทธิมนุษยชน สังคม ศาสนา และสิ่งแวดล้อม ประจำปี ๒๕๕๓

คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อความยุติธรรมและสันติ (ยส.)

(เผยแพร่สำหรับสมาชิก)

ความรัก ความจริง ความยุติธรรม : ในห้วงเวลาฟื้นฟูสังคม

เนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองและสังคมไทยเรา หลังเหตุการณ์พฤษภา'๕๓ ซึ่งนำความสูญเสียอย่างมิอาจประเมินค่าได้มาสู่ประชาชนและประเทศชาติ อย่างที่เราทราบกันจากสื่อทุกแขนงที่เผยแพร่ออกมาให้ได้ติดตามกัน หลังเหตุการณ์นี้ ดูเหมือนว่าความขัดแย้งทางความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองของประชาชนจะยิ่งรุนแรงและแตกแยกมากขึ้น โดยเฉพาะผู้สูญเสียและได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงครั้งนี้ อารมณ์และเหตุผลล้วนนำไปสู่นับสนุนแนว ความคิดที่ตนเชื่อและศรัทธา

ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อการพัฒนาสังคม แผนกความยุติธรรมและสันติ (ยส.) ถือเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องมีส่วนในการสร้างความเข้าใจให้แก่สังคมไทยต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยนำหลักศาสนามาเป็นหลักยึดหรือจุดหมายให้บรรดาศาสนิกทุกศาสนาได้ร่วมกันไตร่ตรองถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ด้วยใจที่เป็นธรรม เพื่อให้เข้าใจถึงต้นตอของปัญหาความขัดแย้ง พร้อมนำหลักศาสนาเป็นหลักยึดทางใจและร่วมเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยฟื้นฟูสังคมที่เผชิญวิกฤตินี้ให้ผ่านพ้นไป เพื่อสันติสุขกลับคืนสู่สังคมไทย

ยส. ได้จัดเสวนา “ความรัก ความจริง ความยุติธรรม : ในห้วงเวลาฟื้นฟูสังคม” เมื่อวันพุธที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ณ ห้องประชุมชั้น ๓ ศูนย์พัฒนาบุคลากรอัสสัมชัญ อาคารมูลนิธิเซนต์คาเบรียล ซ.ทองหล่อ ๒๕ กรุงเทพฯ เริ่มด้วยการบรรยายในหัวข้อ “เข้าใจ

ใจความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย” โดย ม.ร.ว.อศิน รพีพัฒน์ ประธานมูลนิธิชุมชนไท หลายคนเรียกขานท่านว่า “เจ้าติดดิน” หรือ “เจ้าสลัม” เนื่องจาก ม.ร.ว.อศิน ทำงานเพื่อคนจน เป็นหัวแรงแข็งขันในการต่อสู้เพื่อคนยากไร้ ชุมชน และชาวสลัม ให้ได้รับความเป็นธรรม มาอย่างยาวนานร่วมก่อนชีวิต การได้รับฟังมุมมองของคนจนจากเจ้าติดดินท่านนี้จึงน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

หลังจากนั้นเป็นการเสวนาในหัวข้อ “ความรัก ความจริง ความยุติธรรม : ในห้วงเวลาฟื้นฟูสังคม” จากมุมมองของศาสนา ๓ ศาสนา คือ พุทธ โดย พระไพศาล วิสาโล เจ้าอาวาสวัดป่าสุคะโต จ.ชัยภูมิ พระไพศาลเป็นที่รู้จักของสังคมในฐานะที่ท่านเป็นพระนักสันติวิธี -อิสลาม โดย คุณวินัย สะมะอูน อิมามมัสยิดกมาลุลอิสลาม คุณวินัยเป็นนักวิชาการมุสลิมผู้มากประสบการณ์ เห็นได้จากตำแหน่งหน้าที่สำคัญๆ ของประเทศ อาทิ สมาชิกวุฒิสภา ๒ สมัย สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ๒ ครั้ง เลขาธิการจุฬาราชมนตรี (นายประเสริฐ มะหะหมัด) และเลขาธิการคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ฯลฯ และคริสต์ โดย คุณพ่อพิชายุ ใจเสรี จิตตาศิการ ยส. / ผู้อำนวยการศูนย์ คณะพระมหาไถ่ พัทยา “ผู้ไถ่” ฉบับรายงานสถานการณ์ จึงขอนำสาระจากวงเสวนานี้มาให้ผู้อ่านได้ติดตามกัน

“เข้าใจความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย”

ม.ร.ว.อคติน กล่าวถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยว่า ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยนั้นมีความตั้งแต่อดีตแล้ว ส่วนใหญ่เป็นความเหลื่อมล้ำที่มาจากความไม่ยุติธรรมในระบอบการปกครอง จากประสบการณ์การทำงานของท่านที่พบเห็นความไม่เป็นธรรมในคดีความที่ตัดสินให้ผู้มีฐานะดีหรือผู้มีอำนาจมักพ้นความผิดไปได้ ส่วนคนฐานะต่ำต้อยไม่อาจรอดพ้นจากคดีความ การถูกปรับปรับ และถูกจำคุกได้ โดยเฉพาะเมื่อประเทศไทยเข้าสู่ยุคแห่งการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมตามอย่างประเทศตะวันตก ก็ยิ่งทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจนยิ่งเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากการพัฒนาอุตสาหกรรมนั้นต้องใช้ทรัพยากร ธรรมชาติจากท้องถิ่นเป็นหลัก เมื่อความเจริญขยายตัว มีการตัดถนนออกสู่ต่างจังหวัด มีการสร้างเขื่อนเพื่อผลิตไฟฟ้ารองรับการพัฒนาอุตสาหกรรม ก็ต้องไปกดขี่ ขบีบไล่ชาวบ้านออกจากถิ่นฐานบ้านเกิด ทำให้ความเหลื่อมล้ำความไม่ยุติธรรมจากนโยบายของรัฐที่มีต่อคนจนยิ่งเพิ่มขึ้น

“นโยบายของรัฐก็มีส่วนมากทีเดียวที่ทำให้เกิดความไม่ยุติธรรม สมัยที่มีถนนมิตรภาพ เริ่มต้นที่จะสร้างเขื่อน ที่อ้อฉางที่สุดคือ เขื่อนสิรินธร จ.อุบลราชธานี แถวโขงเจียม ที่นั่นผมพบว่าชาวบ้านที่อยู่ริมแม่น้ำตรงนั้น พอเขาจะสร้างเขื่อน น้ำจะท่วมหลายแห่ง เขาก็อพยพคนเหล่านี้ขึ้นไปอยู่ที่นิคมบนเนินเขา ส่วนข้างล่างเขาทำเป็นอ่างเก็บน้ำ ผมเคยพบชาวบ้านในนิคมนี้ ที่ดินทำอะไรไม่ได้หรอก มันเป็นที่ดินเป็นกรวดทั้งนั้น คุณคิดดูนะ อยู่บนนั้นแล้วมองเห็นที่ ๆ เคยอยู่ต้องกลายเป็นน้ำแข็ง มันทุกข์ยากขนาดไหน แล้วสมัยนั้นเขาบอกว่า ขอให้เสียสละ ตอนนั้นชาวบ้านก็ไม่ได้ประท้วงกันเท่าไร เขายอมนะ บอกขอให้เสียสละ เพื่อให้ชาติเจริญ สร้างเขื่อนหน้าอายุเพราะอย่างนี้ สมัยนั้นคนก็ยอมกันเป็นส่วนใหญ่ ไม่ได้โต้เถียงอะไร ไปอยู่ในนิคมแต่ต้องไปหากินที่อื่น ความไม่ยุติธรรม ความเหลื่อมล้ำมันเกิดขึ้น ที่

นี้พอปัจจุบัน ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเขื่อนปากมูล การกระทำของรัฐเป็นการกระทำเพื่อส่วนกลางและเพื่อความร่ำรวยของประเทศ แต่ความร่ำรวยของประเทศไม่ได้ไปถึงคนยากจน มันอยู่ที่คนกระจุกหนึ่ง ผลที่เกิดขึ้นซึ่งปัจจุบันนี้จะรู้ว่าช่องว่างระหว่างคนยากจนกับคนรวยของประเทศเรามันไกลกันอยู่ตั้งเกือบ ๒๐ กว่าเท่า ซึ่งสูงมาก ๆ เกือบจะเรียกว่าเป็นที่สองรองจากประเทศบราซิล ศ.ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์ ท่านบอกผมว่า ถ้าความเหลื่อมล้ำระหว่างคนจนคนรวยมันสูงขนาดนี้ ไม่มีทางที่ประเทศเราจะอยู่ได้อย่างสงบหรอก ไม่มีประเทศไหนที่จะสามารถอยู่ได้อย่างสงบถ้าหากมีความเหลื่อมล้ำต่ำสูง ซึ่งการประท้วงใหญ่ของกลุ่มคนเสื้อแดงก็มาจากคนที่รู้สึกไม่พอใจในความไม่เป็นธรรม รู้สึกว่าตนถูกเอาเปรียบในหลายเรื่อง ซึ่งในความทุกข์ที่เขามีอยู่แล้ว เมื่อมีนักการเมืองเข้าไปช่วยและบิดผันให้เป็นเรื่องเพื่อจะทำให้ตัวเองได้ผลประโยชน์จากสิ่งเหล่านั้น จึงเกิดเป็นเรื่องใหญ่ขึ้นมา ทำให้เกิดจลาจล เกิดการประท้วง ฆ่ากัน กระทั่งเกิดการนองเลือด”

ม.ร.ว.อคติน กล่าวว่า ปัญหาของรัฐไทยที่มุ่งพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรม ได้สร้างความเดือดร้อนและความทุกข์ยากให้กับประชาชนในชนบทจำนวนมากมายาวนาน ได้รับผลกระทบอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทั้งเรื่องของน้ำเสีย อากาศเสีย และมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งปัญหาอันมาจากการประพัตติมิชอบของข้าราชการและการปฏิบัติตัวของนักธุรกิจนายทุนที่ร่วมมือกันเอารัดเอาเปรียบชาวบ้าน และปัญหาจากการที่รัฐส่วนกลางไปดึงหรือทำลายทรัพยากรในท้องถิ่น ได้สร้างความเดือดร้อนให้คนในท้องถิ่น ปัญหานี้เป็นปัญหาที่เรื้อรังมานานและถ้าหากคนจะอาศัยปัญหาเหล่านี้ดึงมาใช้เป็นเครื่องมือในการที่จะทำลายประเทศชาติ ก่อให้เกิดความรุนแรง ก่อให้เกิดการปฏิวัติจึงทำได้ง่าย

“คนจนก็มักจะไม่ค่อยมีสิทธิมีเสียงอะไร จะพูดอะไรก็ไม่ค่อยได้ อันนี้จากหลายแห่งที่ร้องเรียนเข้ามา มีเรื่องที่เราไม่รู้ไม่ค่อยมากเท่าไร อย่างมาบตาพุด เชื้อปนปากมูนที่เกิดเรื่องแล้วมันก็ตั้งขึ้นมาอย่างชัดเจน แต่ยังมีอีกเยอะแยะมากโดยเฉพาะเรื่องที่ดินหลังสีนามิที่ไม่ได้อื้อฉาวออกมาดังอย่างนี้ ไม่ได้มีการประท้วง ออกมารุนแรง ทำให้เกิดปัญหาว่า ชาวบ้านในที่สุด ร้องเรียนขึ้นมาก็ไม่ได้ผลอะไร เจ็บหายไป ผลสุดท้ายก็ต้องประท้วง วิธีการเดียวคือ ปิดถนนเท่านั้น เขาเคยบอกผมว่า ไม่ปิดถนนก็ไม่มีเรื่องสิ ต้องเอาอะไรให้มัน อื้อฉาว ไม่อย่างนั้นก็ไม่มีผลอะไรเลย คือถูกรังแก ถูกเอาเปรียบยังไงก็ไม่สามารถจะทำอะไรได้ เรื่องไหน พอประท้วง นักการเมืองเข้ามาใช้ประโยชน์ก็กลายเป็น เรื่องที่ใหญ่ยิ่งขึ้นมา จากเรื่องเล็กกลายเป็นเรื่องใหญ่ มากขึ้นทุกที”

ม.ร.ว.อ.คิน ได้แสดงความคิดเห็นเรื่อง ประชาธิปไตยและระบบการเลือกตั้ง ท่านเห็นว่าการ เลือกตั้งซึ่งน่าจะทำให้เกิดประชาธิปไตย อย่างเช่นใน ประเทศตะวันตกที่การเลือกตั้งทำได้อย่างดี แต่ใน ประเทศไทย ประเทศกำลังพัฒนา หรือประเทศด้อย พัฒนากลับไม่ค่อยได้ผล เพราะนักการเมืองซึ่งเป็นตัวแทนที่ประชาชนเลือกเข้ามานั้น ไม่ได้ทำประโยชน์ให้ ส่วนรวมแต่กลับเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว “การเลือกตั้งเป็นพิธีกรรมของประชาธิปไตยใน ประเทศตะวันตก พิธีกรรมนี้เหมือนกับเราจะดูว่า เป็นคริสต์หรือไม่เป็นคริสต์ ดูว่าเขามาโบสถ์หรือ เปล่า มาเข้าพิธีกรรมของเราหรือเปล่า เพราะฉะนั้น ถ้าประเทศไทยไม่มีการเลือกตั้งมันก็ไม่ใช่ประชาธิปไตย ก็เพราะการเลือกตั้งเป็นอย่าง นี้ บ้านเราจะทำอย่างไร บังคับให้เราเลือกตั้งอยู่ ตลอดเวลา ก็เลยให้ดูพม่า พม่าจะจัดเลือกตั้ง ไม่ใช่เลือกตั้งแล้วเขาจะเป็นประชาธิปไตย แต่ว่า เขาต้องการโชว์ว่ามีการเลือกตั้ง”

ส่วนชาวบ้านเองก็เลือกผู้แทนราษฎรเพื่อมา เป็นผู้อุปถัมภ์เพื่อดูแลและช่วยเหลือพวกตน แทนที่จะ เลือกคนที่ซื่อสัตย์ดังที่เรามักจะคาดหวังกัน ท่านกล่าวว่า “ปัญหาใหญ่ในเมืองไทยคือ ทัศนคติเกี่ยวกับ ระบบอุปถัมภ์ คือ การพึ่งคนอื่น คิดว่าตัวเองไม่มี ความสามารถ ตัวเองไม่สามารถที่จะช่วยตัวเองให้ เจริญก้าวหน้า หรือว่าอยู่รอดได้ การที่ตัวเองจะ อยู่รอดได้ ต้องมีเส้นมีสาย ต้องพึ่งคนอื่น จะเข้า ทำงานก็ต้องอาศัยเส้นสาย การเลือกตั้งก็ เหมือนกัน เขาไม่ได้เลือกคนมาเป็นผู้แทนของเขา ในหลายแห่งเขาเลือกคนมาเป็นผู้อุปถัมภ์เขาจะ ฉะนั้น ถ้าใครให้เงินเขา เขาก็เลือก แล้วพอหลังจาก เลือกแล้ว เขาก็ไปเรียกเงิน ขอนั่น ขอนี้ ตลอดเวลา”

ท้ายสุด ม.ร.ว.อ.คิน ได้เสนอทางออกว่า ประเทศไทยควรมีสภาประชาชน จากเครือข่ายชุมชน ต่างๆ ทั่วประเทศ และให้มี “ราษฎรอาวุโส” ซึ่งเป็น ผู้ใหญ่ที่ประชาชนเคารพนับถือเข้าไปเป็นตัวแทนเพื่อ พูดยุติการทุจริตหรือกับรัฐบาล และควบคุมการทำงานของ ราชการอีกทีหนึ่ง

“ไม่มีอะไรที่จะสามารถปฏิรูประบบราชการ หรือปฏิรูปสภาผู้แทนราษฎรได้ นอกจากประชาชนทำ เราต้องหาทางที่จะให้ประชาชนสามารถแสดงออกได้ ยังไงของพวกนี้ประชาชนก็ต้องเป็นผู้ที่เปลี่ยนทั้งนั้นแหละ จะเปลี่ยนรุนแรงหรือจะเปลี่ยนอย่างสงบ เราต้อง หาวิธีการที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มันสงบให้ได้ ดังนั้นเราคิดว่า สภาประชาชนนี้อาจจะมีผลช่วยได้ ส่วนหนึ่งถ้ารวมกันมากๆ ก็อาจจะสร้างหรือบีบให้ ผู้แทนราษฎรประพฤติตัวดีขึ้น และอีกอย่างหนึ่ง ทำงานเพื่อส่วนรวมมากขึ้น อาจจะสามรถบีบให้นัก ชุรกิจคิดถึงคนอื่น คิดถึงคนส่วนรวมมากขึ้น และบีบ ข้าราชการไม่ให้ร่วมมือกับนักธุรกิจเพื่อเอาเปรียบ ราษฎร ของเหล่านี้มันเกิดขึ้นมานานแล้ว มันเกิดขึ้นมา ตลอดเวลา และไม่มีใครสามารถแก้ไขได้ จะแก้ไขได้ก็ ต้องโดยประชาชนเอง!

ความรัก ความจริง ความยุติธรรม : ในห้วงเวลาฟื้นฟูสังคม จากมุมมอง ๓ ศาสนา

ศาสนาพุทธ โดย พระไพศาล วิสาโล เจ้าอาวาสวัดป่าสุคะโต จ.ชัยภูมิ

พระไพศาล วิสาโล เริ่มประเด็นเสวนาโดยชี้ให้เห็นว่า สังคมไทยนั้นขาดความรัก ความจริง และความยุติธรรม เนื่องจากสังคมไทยมีปัญหาเชิงโครงสร้างและปัจจัยเบื้องหลังทางสังคม ประกอบกับกระแสทุนนิยมและบริโภคนิยม เหล่านี้เป็นรากเหง้าของปัญหาที่สะสมมาเนิ่นนาน ต้นเหตุของปัญหาความรุนแรงเดือนพฤษภาคม ๕๓ จึงมีความเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ความไม่สงบและความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตลอด ๗ ปีที่ผ่านมา “ในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา เริ่มตั้งแต่วันที่ปล้นปืนจากค่ายทหารที่เจาะไอร็อง จ.นราธิวาส เมื่อ ๔ มกราคม ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นที่มาของคำว่า “โจรกระจอก” ที่ทักษิณให้สัมภาษณ์ไว้ นับแต่วันนั้นเป็นต้นมาสังคมไทยเต็มไปด้วยข่าวคราวความรุนแรง และความร้ายฉานในบ้านเมือง กรณีปี ๔๗ ดูเผินๆ ก็คือความปริรัวระหว่างชุมชนไทยพุทธกับไทยมุสลิม หรืออาจจะมองว่าเป็นแค่ความขัดแย้งที่จำกัดแค่สามจังหวัดภาคใต้ แต่ที่จริงแล้วมันมีรากเหง้า สาเหตุเรื่องเดียวกันมาจนถึงกรณีการชุมนุมคนเสื้อแดง จนกระทั่งมาลงเอยที่ความรุนแรงเมื่อเดือนพฤษภาคม มันเป็นเรื่องเดียวกันอย่างไร ทั้งๆ ที่สถานที่เกิดเหตุก็ต่างกัน แล้วตัว actors หรือตัวผู้คนที่เกี่ยวข้องก็แทบจะไม่เหมือนกันเลย เพราะว่าผู้ที่ก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขบวนการ นปช. ถ้าเราไม่ติดที่ตัวบุคคล เรามองไปจนถึงรากเหง้าของปัญหา ก็จะเป็นเรื่องเดียวกันก็คือ ๑. เรื่องของความยากจน ความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจ หรือความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และข้อที่ ๒ ก็คือ ความไม่เป็นธรรม โดยเฉพาะจากคนของรัฐ”

พระไพศาล กล่าวว่า ชาวบ้านในสามจังหวัดชายแดนใต้นั้นถูกจัดว่ายากจนที่สุดเมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศ เมื่อได้รับความไม่เป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐทำให้ชาวบ้านในสามจังหวัดภาคใต้อาจรู้สึกว่าตนนั้นเป็นพลเมืองชั้นสอง ซึ่งความรู้สึกสองประการนี้ก็เกิดขึ้นกับชาวบ้านในภูมิภาคอื่นๆ ทั้งเหนือ อีสาน และคนยากจนในเขตเมืองอย่างกรุงเทพฯ จึงทำให้เกิดขบวนการคนเสื้อแดงที่หันมาสนับสนุน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร “ในสมัยของคุณทักษิณ ใครที่เป็นเครือข่ายหัวคะแนนของพรรคไทยรักไทย นายอำเภอก็กลัว เพราะนายอำเภอ หรือข้าราชการกลัว ส.ส.ไทยรักไทย เพราะว่าสมัยนั้น ส.ส.มีอำนาจมากกว่าข้าราชการ สามารถจะส่งย้ายผู้ว่าราชการจังหวัดได้ด้วยซ้ำ นี่คือเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ประชาชนเทใจไปให้คุณทักษิณ เพราะว่าสามารถจะเป็นผู้อุปถัมภ์ให้แก่เขาในการที่จะเข้าถึงทรัพยากร บริการของรัฐ และรับการปกป้องจากการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ที่ไม่เป็นธรรม สภาพเช่นนี้เกิดขึ้นได้ก็เพราะว่ามันมีความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และมันมีความไม่เป็นธรรมของสังคมซึ่งทำให้ผู้คนโยกหาผู้อุปถัมภ์”

พระไพศาลกล่าวอีกว่า “ปัญหาของเมืองไทยก็คือว่า เรามักจะมองปัญหาในเชิงตัวบุคคลจึงไม่สามารถมองให้ลึกถึงปัญหาในเชิงโครงสร้างได้ และเราก็คิดว่าที่คนเสื้อแดงเกิดขึ้นมามากมาย เป็นเพราะคนอย่างคุณทักษิณ แต่เราไม่ได้มองว่ามันมีปัจจัยเบื้องหลังทางสังคม ทำให้มีคนแบบนี้ ทำให้ประชาชนจำนวนมากเทใจให้คุณทักษิณ แต่สังคมแบบนี้ถึงแม้ว่าไม่มีคุณทักษิณ แต่มีคนแบบคุณทักษิณ ประชาชนก็จะหันมาเทใจให้อีก เหมือนกับกรณีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ถึงแม้ว่าจะจับผู้ก่อความไม่สงบได้ แต่วันพรุ่งนี้ ก็ต้องมีปัญหาอย่างที่เกิดขึ้นอีก เพราะรากเหง้าในเชิงโครงสร้างยังอยู่”

นอกจากนี้ด้วยอิทธิพลของทุนนิยมและอุดมการณ์ชาตินิยม ทำให้ความรักในสังคมไทยหายไปมาก มีความโกรธเกลียดเกิดขึ้นในสังคมไทย ผู้คนต่างมองซึ่งกันและกัน ถ้าไม่เป็นปฏิปักษ์ก็เป็นเหยื่อ มองอะไรเป็นศัตรูกัน เป็นคู่แข่ง หรืออาจจะเอาเปรียบกันและกัน โดยเฉพาะอุดมการณ์ชาตินิยมแบบเก่าๆ ที่ทำให้เราไม่สามารถยอมรับความแตกต่างทางความคิดเห็นได้ “เราไม่ยอมรับความคิดที่แตกต่างกันทำให้เกิดความโกรธ เกลียด เกิดอคติกัน คือขาดขันติธรรม ความแตกต่างจึงกลายเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้ง และเกิดความรังเกียจเดียดฉันท์ และเวลาที่เราทะเลาะกัน เราเกลียดกัน เพราะว่าคิดไม่เหมือนกัน เพียงแค่ใส่เสื้อคนละสีก็สามารถทำให้ผิวเมีย พี่น้อง พ่อแม่ทะเลาะกัน ไม่เผาผีกัน อันนี้เป็นตัวอย่างของความโกรธเกลียดที่มีในสังคมไทย”

พระไพศาล เห็นว่า ก่อนที่จะเรียกร้องให้คนไทยหันมารักกัน เราต้องเริ่มจากการเคารพสิทธิในความเป็นมนุษย์ เคารพสิทธิของกันและกัน เคารพสิทธิที่จะคิดต่างกันได้ “เราไม่ได้เคารพสิทธิที่จะเห็นต่าง ใครที่คิดต่างจากเรา เราก็นึกดำในใจ แล้วก็ป้ายสีซะด้วยซ้ำว่า ไอนี้เป็นศัตรูของเรา และที่น่ากลัวคือเรามีความเชื่อ มีความคิดเรื่องอำนาจเงียบทางศีลธรรม หมายความว่า ถ้าเราเห็นหรือคิดว่าใครผิดศีลธรรม หรือผิดกฎหมาย เราสามารถใช้อำนาจกับเขายังไงก็ได้ ในความคิดแบบนี้ คนผิดมีสิทธิเป็นศูนย์ เพราะฉะนั้นจึงไม่แปลกว่าทำไมคนไทยจำนวนมาก พอเชื่อว่าพวก นปช. เป็นผู้ก่อการร้ายจึงสมควรตาย ก็จะมีเสียงคนสนับสนุนว่าต้องใช้ความรุนแรงปราบให้เหี้ยน เพราะมันคือผู้ก่อการร้าย ซึ่งอันนี้เราคิดว่าถ้าเรามีความคิดแบบนี้ สังคมไทยจะหาความสุขไม่ได้ เพราะว่าเรามีการตัดสินคนผิดอยู่ตลอดเวลา ไม่ผิดกฎหมายหรือผิดศีลธรรม หรือว่าผิดเพียงแค่เห็นต่างจากเรา”

สำหรับเรื่อง “ความจริง” นั้น พระไพศาลเห็นว่า ความจริงเป็นสีเทาไม่ใช่ขาวหรือดำอย่างที่ทั้ง

ฝ่ายรัฐบาลและฝ่าย นปช. ต่างมองกันและกัน “ทำอย่างไรจึงจะสามารถเห็นความจริงว่าไม่ใช่ขาวและดำ มันไม่ใช่เป็นการต่อสู้อะหว่างเทพกับมารอย่างที่เรเคยมองเคยคิดในสมัยพฤษภาทมิฬ การมองว่าอะไรเป็นขาวและดำ จะไม่มีที่ให้กับคนที่อยู่ตรงกลาง แต่ในความเป็นจริง กรณี นปช. การประท้วง ๒ ปีที่ผ่านมานี้อาตมามองว่ามันไม่ใช่อย่างนั้น อาตมาคิดว่านี่คือความจริงที่หายไป ความจริงที่ผู้ที่เกี่ยวข้องในความขัดแย้งเป็นสีเทาทั้งคู่ ไม่ใช่ขาวและดำ ความจริงในเชิงโครงสร้างเป็นสิ่งที่มักจะมองไม่เห็น และเราก็เห็นแต่ความจริงในเชิงบุคคล เราคิดแต่จะไล่ส่ง กำจัดบุคคล เพราะคิดว่ากำจัดคุณทักษิณไปทุกอย่างจะเรียบร้อย ถ้าเอานักการเมืองคอร์รัปชันออกไป บ้านเมืองจะเรียบร้อย แต่ไม่มีทาง เพราะว่าจะระบบนี้จะสร้างคนแบบคุณทักษิณ สร้างนักการเมืองแบบนี้ขึ้นมาเรื่อยๆ ไม่มีจบไม่มีสิ้น และคนแบบนี้ก็จะเป็นที่นิยมของประชาชน ฉะนั้นนี่คือความจริงที่ถูกมองข้ามไป”

ส่วนเรื่อง “ความยุติธรรม” พระไพศาลกล่าวว่า สังคมไทยมีความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมกันในเรื่องเศรษฐกิจและกฎหมายอย่างที่เรียกกันว่า “สองมาตรฐาน” ซึ่งสะท้อนถึงความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นในสังคม แต่สองมาตรฐานที่เป็นปัญหาในเชิงโครงสร้างของสังคมไทยก็สะท้อนถึงปัญหาในเชิงความคิดของคนไทยด้วย “เวลาเราได้เงินเดือนน้อยกว่าคนอื่น เรา รู้สึกว่าไม่เป็นธรรมใช่ไหม แต่ถ้าเราได้เงินเดือนมากกว่าคนอื่น เราเคยคิดใหม่ว่ามันไม่เป็นธรรม ความไม่เป็นธรรมเกิดขึ้นเมื่อเรารู้สึกว่าเราได้น้อยกว่าคนอื่น แต่ถ้าเราได้มากกว่าคนอื่นไม่ใช่เรื่องของความไม่เป็นธรรม แต่เป็นเรื่องของความเสแสร้งและโชค และนี่คือสองมาตรฐานที่อยู่ในใจคน ไม่ได้อยู่ในโครงสร้าง”

พระไพศาลเสนอว่า สังคมไทยขณะนี้มีความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันสูงมาก จึงต้องสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันให้เกิดขึ้นก่อน “เมื่อไม่มีความไว้วางใจ ก็มีความโกรธ ความเกลียด ความอคติ ความรักเกิดขึ้นไม่ได้ เมื่อไม่มีความไว้วางใจ การใส่ร้ายป้ายสี การใส่ไขกัน ก็เกิดขึ้นได้ง่าย เมื่อต้องพูดถึงความ

ยุคิธรรม ซึ่งต้องใช้ความร่วมมือร่วมใจกัน อาตมาคิดว่า การที่เราจะสร้างความรักได้ เริ่มต้นจากต้องสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นให้ได้” โดยท่านได้ยกตัวอย่าง ประเทศแอฟริกาใต้ซึ่งมีปัญหาคาการเหยียดสีผิวระหว่าง คนขาวและคนผิวสี ผู้นำประเทศคือ เนลสัน แมนเดลา ได้ตกลงเจรจาทรงดองกับนายเฟรเดอริก เดอ เคลิร์ก อดีตประธานาธิบดีผิวขาว เพื่อร่วมกันหาทางยุคิ ปัญหาการเหยียดสีผิวได้สำเร็จ โดยเริ่มต้นจากการให้ ความไว้วางใจซึ่งกันและกันก่อน

สำหรับปัญหาของประเทศไทยนั้น พระไพศาล เห็นว่า การจะสร้างคองการปรองดองให้เกิดขึ้นได้นั้น ต้องทำคองจริงให้ปรากฏว่าคองสูญเสียเกิดขึ้นจาก ใคร และต้องยอมรับคองจริง ไม่ใช่ให้ลืมๆ กันไปซึ่ง ยิงจะทำให้เกิดคองรุนแรงซ้ำแล้วซ้ำอีก ซึ่งการทำ คองจริงให้ปรากฏนั้นถือเป็นการให้คองยุคิธรรม แก่เหยื่อและผู้สูญเสียจากเหตุการณ์คองรุนแรงที่ เกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้ตกเป็นเหยื่อคองรุนแรง สามารถให้อภัยผู้กระทำผิด เปิดใจยอมรับผู้อื่น เป็น อิศระจากคองโกรธเกลียด และสามารถเริ่มต้นชีวิต ใหม่ได้อีกครั้ง ถือเป็นการให้คองยุคิธรรมซึ่งจะ นำไปสู่ความรักได้

“บางทีเรากลัวคองจริง เราเชื่อว่าคองจริงจะ ทำให้คนเจ็บปวด เคียดแค้น เราคิดว่าคองยุคิธรรมจะ ทำให้คนนั้นเรียกร้องสิทธิ และนำไปสู่การทวงสิทธิกัน

ศาสนาอิสลาม โดย คุณวินัย สะมะฮุน นักวิชาการมุสลิม

คุณวินัย กล่าวว่า ความรัก คองจริง คอง ยุคิธรรม ทั้ง ๓ สิ่งนี้ รวมเรียกว่า “สัจธรรมแห่งชีวิต” ซึ่ง ๓ สัจธรรมหรือ ๓ คุณธรรมนี้ รวมอยู่ในหัวใจของ มนุษย์แต่ขณะนี้กลับสูญหายไปจากสังคมไทยเรา การ จะแก้ปัญหาคองจึงต้องแก้ที่หัวใจของเราเอง และต้องเริ่ม จากชุมชนที่จะเป็นส่วนสำคัญในการสร้าง สัจธรรม หรือคุณธรรมนี้ คุณวินัยมองว่า เรื่องของคอง

แต่บางครั้ง มันกลับมาไปสู่ความรักได้ เพราะอาตมา เชื่อว่า มนุษย์ทุกคนมีความรักอยู่ในหัวใจ มนุษย์ทุกคน มีพลังแห่งคองดีในใจ แต่มันถูกกดเอาไว้ เพราะคอง โกรธ คองเกลียด คองเคียดแค้น แต่ถ้าเราได้ ปลดปล่อยคองโกรธ คองเกลียด คองเคียดแค้นนั้น ไปเสีย ความรักก็จะเกิดขึ้น และในที่สุดเราก็จะเห็นว่า คนที่เป็นศัตรู คนที่ทำลายเรา เขาก็เป็นเพื่อนมนุษย์ เหมือนกับเรา และจะเห็นต่อไปว่า ศัตรูที่จริงไม่ใช่ มนุษย์ ศัตรูที่จริงคือ คองโกรธ คองเกลียด คอง เคียดแค้น”

และท้ายสุด พระไพศาลได้กล่าวถึง “ความรัก” ว่า “ยังไม่สายที่เราจะรวมพลัง เอาความรักขึ้นมา แม้ จะเป็นพลังคนเล็กๆ คนไม่กี่คน แต่สามารถที่จะดึงเอา ความรักของการให้ ให้ขยายกว้างขึ้นได้ ความรักนี้ก็ เหมือนกับสิ่งที่สามารถจะแพร่กระจายไปได้ ความรัก แพร่กระจายไปได้ เมื่อคนหนึ่งมีความรักก็ทำให้คน รอบตัวมีความรัก และสามารถจะกระจายไปได้เรื่อยๆ คองโกรธก็เหมือนกัน คองโกรธจะเป็นเหมือนกับสิ่ง ที่แพร่กระจายเหมือนกับโรคระบาดได้ และเราต้องสู้ กับโรคระบาดแห่งคองโกรธ ด้วยการให้คองรักเข้าไป แก่กระจายไปด้วยคองเข้มขันพอๆ กัน มันก็จะ สามารถช่วยทำให้บ้านเมืองเรามีคองสันติสุขขึ้นได้

แตกต่างหลากหลายทางด้านศาสนาและเชื้อชาติใน ไทยนั้นมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นต้นมาแล้ว แต่การ จัดการกับคองแตกต่างหลากหลายของเชื้อชาติและ ศาสนาของชุมชนโดยรัฐนั้นไม่ได้เอาสัจธรรมคือ ความ รักและคองจริงไปจัดการ จึงเกิดคองไม่เป็นธรรมซึ่ง ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาอีกมากมาย ซึ่งในหลัก คองเชื่อของอิสลามจะสอนเรื่อง ความรัก คองจริง คองยุคิธรรม และคองไว้วางใจ

“มิตรภาพไม่ว่าจะเป็นฝ่ายปกครองและฝ่าย ถูกปกครอง หรือพ่อแม่ลูกก็ตามต้องเริ่มจากคอง

ไว้วางใจซึ่งกันและกัน หากไม่ไว้วางใจกันจึงนำไปสู่ปัญหาต่างๆ รวมถึงปัญหาเสื้อแดงไม่รู้จักสัน ปัญหา รากเหง้าเหล่านี้ รัฐบาลไม่ว่าก็ยุคก็สมัยก็ยังไม่สามารถ แก้ปัญหาได้เพราะไม่เคยย้อนไปดูถึงสาเหตุของปัญหา ผมก็ได้บอกให้ชาวบ้านเข้าใจว่า ศาสนาอิสลาม ใน อัลกุรอานบัญญัติไว้ว่า พระเจ้าได้สร้างคนที่มีความ แตกต่างหลากหลายทางเผ่าพันธุ์ และเหตุผลที่พระเจ้า ได้สร้างความหลากหลายให้เกิดขึ้นในสังคมมนุษยชาติ พระเจ้ากำหนดไว้ชัดเจนว่า แต่ละกลุ่มนั้นต้องมาทำ ความรู้จักซึ่งกันและกัน ไม่ใช่อยู่กันแบบหันหลังให้กัน ไม่ใช่อยู่กันแบบดูถูกกัน คนเราในเมื่อมาทำความรู้จัก ซึ่งกันและกัน ก็ต้องไว้วางใจกัน มีความรักและต้องมี เมตตาซึ่งกันและกัน เมื่อทำความรู้จักซึ่งกันและกัน ความรักมักเกิดขึ้น

และในอัลกุรอานย้ำเหลือเกินว่า ความรักอย่าง เดียวไม่พอต้องมีความเมตตาพ่วงด้วย เพราะถ้าหากว่าเรามีแต่เพียงความรัก ส่วนใหญ่ในโลกของทุนนิยม เราก็มักจะแปลความรักว่าเป็นเรื่องกามารมณ์ เป็น เรื่องของการรักทรัพย์สมบัติ เป็นเรื่องของการทำธุรกิจ ของตัวเองให้เต็มที่ เพราะฉะนั้นในคัมภีร์อัลกุรอานจึง เน้น ๒ คำนี้ ความรัก ความเมตตา ทั้ง ๒ อย่างต้องไป ด้วยกัน ถ้าเรามีแต่ความรักอย่างเดียว ไม่มีความ เมตตา ความลำเอียงจะเกิดขึ้น และในคัมภีร์อัลกุรอาน ก็ได้สอนอีกว่า อย่าเกลียดกัน เพราะเกลียดกันนั้นจะ

ทำให้หมดความศรัทธา สร้างความรัก ความเมตตา และขจัดความเกลียด ๓ คำนี้อยู่ในใจของมนุษย์”

คุณวินัย ยังได้ยกตัวอย่างคำสอนของท่าน ศาสดานะบีมุฮัมมัดที่สอนเรื่องการให้ หรือการทำ ทานไว้อย่างน่าสนใจว่า “อย่าเป็นมือล่าง จงเป็นมือ บน” มือบน คือมือที่ให้ แสดงให้เห็นว่า การให้เป็น ปัจจัยที่สำคัญในการที่จะสร้างสังคมให้มีความ เจริญก้าวหน้า เราเรียกการให้ดังกล่าวเป็นภาษา อหรับว่า “เศาะตะเกาะฮฺ” แปลว่า การทำทาน ท่าน ศาสดาบอกว่า มนุษย์เราทุกคนสามารถจะให้ท่านได้ ท่านศาสดายังสอนว่า ต้องมีความเป็นธรรม ความ ยุติธรรมก็คือ การทำทานชนิดหนึ่ง “คำพูดที่ ไพเราะเพราะพริ้ง คำพูดที่ดี ถือเป็นกาให้ทาน” และ “แต่ละก้าวเดินที่ท่านได้ก้าวเดินไปสู่การ ละหมาดก็เป็นการทำทาน” และสุดท้ายท่านบอกว่า “เมื่อท่านไปเห็นขยะอยู่บนทาง ท่านเสียเวลาก้ม ลงเอาขยะนั้นไปทิ้งเสีย เพื่อไม่ให้ความเดือดร้อน เกิดแก่ผู้ที่เดินหลังจากเราไป อันนั้นก็ถือเป็นการ ทำทาน” เพราะฉะนั้น ผมคิดว่าสิ่งเหล่านี้ทั้งหมด พอ เรามาสรุปรวมยอดกันจริงๆ แล้วก็คือ คุณธรรมที่เรา ทุกคนจะต้องมี แล้วก็เราจำเป็นจะต้องอยู่ด้วยการให้ ไม่ได้อยู่โดยการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน ให้ทุกสิ่งทุก อย่าง แม้กระทั่งให้ไม่ตรีจิตของเรา เวลาเจอหน้ากันก็ ยิ้ม ยิ้ม นั่นคือการให้ ท่านศาสดาสอนจากตรงนี้”

ศาสนาคริสต์ โดย คุณพ่อพิชาญ ใจเสรี

จิตตาศึกษา คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อการพัฒนาสังคม แผนกความยุติธรรมและสันติ

คุณพ่อพิชาญ ได้ยกสาระสำคัญจากหนังสือ “ความรักในความจริง” หรือภาษาละตินว่า “Caritas in Veritate” ซึ่งพระสันตะปาปาเบเนดิกต์ที่ ๑๖ ออกเป็น สมณสาสน์ เมื่อปี ๒๐๐๙ โดยกล่าวว่า

“โครงสร้างในสังคมไทยเวลานี้กำลังป่วยมาก คิดไม่เป็น คิดไม่ถูก ทั้งหมดนี้บ่งบอกว่า เรื่องของ จริยธรรมในสังคมไทยของเราอ่อนมาก แม้ว่าจะพูดกัน

แค่ไหนก็แล้วแต่ เพราะฉะนั้นในแง่ของการฟื้นฟู สังคมไทย คงจะไม่ใช้แค่ภายในวันเดียวแล้ว แต่จะต้อง เป็นเรื่องที่หลายๆ คนช่วยกัน ระบบการศึกษาให้คน คิดเป็นคิดได้ ในหลวงของเราพูดถึงเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีปรัชญา ๓ ข้อ คือ ๑.ให้รู้จักประมาณ/ความพอเพียง ๒. มีเหตุผล ให้รู้จักการคิด ๓. มีภูมิคุ้มกัน ในสมณ สาสน์ความรักในความจริงก็พูดถึงเรื่อง Super

Development แปลว่า การพัฒนาแบบ อยากจะเปลี่ยน จากจนไปรวยเลย แบบ super หารู้ไม่ว่า มันมีกลไกที่อยู่เบื้องหลังของคนที่อยู่ในบาปกำเนิด และอยากจะ ร่ำรวย อยากจะเป็นผู้ครอบงำโลก อยากจะเป็นผู้ที่คุม บังเหียนของโลกอยู่ ไม่ว่าจะเป็นสถาบันอะไรใหญ่ๆ หรือประเทศอะไรที่กำลังมีอำนาจ ทุกวันนี้เขาไม่สามารถจะบอกได้ว่า เขาพัฒนาแล้ว เพราะเขาไปถึง ทางตัน และประเทศอื่นกำลังตามเขาไปอย่างไม่รู้ตัว ด้วย Consumerism หรือลัทธิบริโภคนิยมทุกรูปแบบ

สมณสาสน์นี้ทันสมัยกับพวกเรามาก เพราะว่า ได้ยกย่องสมณสาสน์ที่ชื่อว่า “Populorum Progressio” ของพระสันตะปาปาเปาโลที่ ๖ ซึ่งเขียนในปี ๑๙๖๗ หลังจากสังคายนาวาติกันที่สองแล้ว ๒ – ๓ ปี พระสันตะปาปาเปาโลที่ ๖ พูดถึงการพัฒนาประเทศ จะต้องสนใจใน ๓ เรื่องที่ต้องพัฒนา ๑.เรื่องการเมือง ๒.เรื่องเศรษฐกิจ ๓.เรื่องสังคม แต่ทุกวันนี้เราอยู่ในยุค ของ IT (Information Technology) เพราะฉะนั้น พระสันตะปาปา เบเนดิกต์ ได้พูดถึงเทคโนโลยีด้วย ไม่ว่าจะ ะไรก็แล้วแต่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ต้องส่งเสริมคนให้มีการพัฒนา มากขึ้น ในสมณสาสน์นี้ ใช้คำว่า Integral Human Development เป็นการพัฒนามนุษย์แบบบูรณาการ ถ้าพูดแบบนี้ทางด้านการเมือง ในประเทศไทย ที่พยายามเข้าไปและไม่รับใช้ประชาชน ปากบอกว่ารับ ใช้ แต่ว่าเอาความร่ำรวยส่วนตัว และในเวลาเดียวกัน เมื่อเข้าไปแล้วพยายามที่จะเป็นรัฐบาล พยายามที่จะ หาสมาชิกให้มากเพื่อจะได้รับเลือกเข้าไป แต่เมื่อเป็น แล้วไม่ได้เป็นรัฐบาลของประเทศ แต่เป็นรัฐบาลของ

พรรค อย่างนี้ไม่ถูก เราวิเคราะห์ได้เลย ไม่ถูก พระสันตะปาปาบอกว่า ต้องมีจริยธรรมสำหรับรัฐบาลด้วย Government Ethics ในเรื่องของเศรษฐกิจ ในสมณสาสน์บอกว่า รวยไม่เป็นไร ทำไรไม่เป็นไร แต่อย่าลืม ต้องคืนให้สังคม มีเรื่อง CSR (Corporate Social Responsibility) ที่ทันสมัยมาก ต้องกลับมาที่มนุษย์ และก็มีหลักสัจธรรมหนึ่งว่า ถ้าคุณให้กับคน คนก็จะให้กับคุณ คุณก็จะได้ไปเรื่อยๆ

ทีนี้ในเรื่องสังคม สังคมไทยเราป่วย เพราะว่า เรื่องของจริยธรรมไม่มีเลย จะพูดอย่างนั้นก็ได้ พวกเรา ต้องทำงานเหนื่อยนะครับ พวกเราที่มีศาสนาทั้งหลาย และมีใจที่อยากพัฒนาสังคม พัฒนาประเทศชาติ ต้อง เหนื่อย แต่ไม่มีทางเลือก เมื่อเวลาที่พูดถึงสังคม ตัวอย่างที่ดีมากก็คือ ๒ คนรวยที่สุดในโลก นาย Warren Buffett แทนที่จะบริจาคเงินของตนเองให้กับ องค์กรอื่น ไม่นะ เขากลับบริจาคเงินให้กับมูลนิธิของ Bill Gates ตัวพ่อเองก็มีความคิดว่า เอ๊ะ ทำไมเขารวย อยู่แล้ว ยังให้กันและกันอยู่ สื่อเขาไปสัมภาษณ์นาย วอเรน นายวอเรนตอบว่า “เพราะมีความมั่นใจว่า เขา (บิล เกท) ได้ช่วยสังคมจริงๆ ผมจึงยิ่งให้เขา” มูลนิธิ ของ บิล เกท เขาไปช่วยเรื่องมาลาเรีย และโรคเอดส์อยู่ในแอฟริกา เราดีใจที่ว่า ในเรื่องสังคมมันมีความ สวยงามเกิดขึ้นเมื่อคนสนใจ เพราะฉะนั้นคนจึงเป็นจุด ศูนย์กลางของทุกสิ่งทุกอย่าง เพราะฉะนั้น ในสมณสาสน์จบด้วยข้อ ๗๙ ที่พูดว่า “ถ้าอยากพัฒนา มนุษย์ให้เป็นมนุษย์ จะต้องพัฒนาเขาที่หัวใจ เช่นเดียวกัน”